

Monarchia Bolesława Chrobrego

Monarchia Bolesława Chrobrego

Po śmierci Mieszka w 992 roku pojawił się problem, kto powinien zostać spadkobiercą państwa. Mieszko miał czterech synów, lecz Świętopełk zmarł wcześniej niż ojciec. Mieszko pozostawił, więc trzech potencjalnych dziedziców:

- z małżeństwa z Dobrawą – Bolesława
- zrodzonych z małżeństwa z Odą – Mieszka i Lamberta.

Wielu historyków uważa, że przejście władzy przez Bolesława było pogwałceniem testamentu Mieszka I, który zawarty był rzekomo w dokumencie Dagome Iudex. Rzekomo, gdyż dokument ten jest jedną z największych zagadek w historii Polski. Nie zachował się oryginał dokumentu i Dagome Iudex znane jest nam tylko z rejestru, a pochodzenie aktu jest niejasne i na dobrą sprawę nic pewnego o nim powiedzieć nie możemy.

Niezależnie jednak od postanowień i autentyczności dokumentu Bolesław wypędził braci i przejął władzę w państwie. Chrobry był kontynuatorem ekspansywnej polityki ojca. Przede wszystkim starał się utrzymywać przyjazne stosunki z cesarskim dworem Ottona. Współpracował również z Normanami: wielu wikingów zasiliło szeregi jego drużyny, zaś jego siostra – Świętosława – była żoną króla Skandynawii Swena Widłobrodego i matką przyszłego króla Danii i Anglii – Kanuta Wielkiego.

W pierwszych latach panowania Chrobrego uwaga jego była skupiona na północnych rubieżach kraju, przede wszystkim na ziemi zamieszkiwanej przez Prusów. W roku 997 z Gniezna wyruszyła do Prus wyprawa chrystianizacyjna prowadzona przez biskupa Wojciecha Sławnikowica – uciekiniera z Pragi, który na dworze Bolesława Chrobrego znalazł azyl. Sukces misji niewątpliwie wzmocniłby pozycję Bolesława na arenie międzynarodowej. Wyprawa jednak zakończyła się klęską. Wojciech poniósł z rąk Prusów męczeńską śmierć, po tym jak nieświadomie wkroczył do świętego gaju, profanując tym samym pogańskie świętości. W takiej sytuacji piastowski książę postanowił wykupić ciało zabitego misjonarza i rozpoczął starania o jego kanonizację. Wojciech został wyniesiony na ołtarze niezwykle szybko, bo już w 999 roku. Wzmocniło to prestiż Bolesława i utwierdziło pozycję państwa Piastów w chrześcijańskiej Europie. Wszak księstwo uzyskało swojego pierwszego świętego męczennika.

W jubileuszowym roku 1000 doszło do wydarzeń niezwykle istotnych z perspektywy polityki piastowskiego księcia. Cesarz Otton III postanowił pielgrzymować do grobu nowego świętego. Przybył do Gniezna jako pątnik, ale pielgrzymka nie była jedynym celem wizyty. Młody cesarz zapoznał Bolesława ze swoimi planami utworzenia uniwersalnego cesarstwa (patrz temat „Cesarstwo Ottonów”), w którym Bolesław miał pełnić rolę króla jednej z czterech prowincji. Podczas wizyty gnieźnieńskiej Otton nałożył na głowę polskiego księcia diadem cesarski i wręczył mu kopię włóczni świętego Maurycego. Wielu badaczy uważa, iż zdarzenie to było tożsame z koronacją królewską Chrobrego, choć dziś jeszcze w historiografii polskiej obowiązuje opinia, iż był to tylko wyraz aprobaty cesarza do królewskich aspiracji Bolesława.

Zjazd gnieźnieński wiąże się również z erygowaniem nowej metropolii kościelnej: arcybiskupstwa w Gnieźnie. Jednym z warunków utworzenia prowincji kościelnej (metropolii) było posiadanie świętych relikwii, w Gnieźnie zaś znajdowały się wykupione przez Chrobrego relikwie świętego Wojciecha. Do metropolii gnieźnieńskiej włączone zostały nowoutworzone biskupstwa w Kołobrzegu, Krakowie i Wrocławiu, a biskupstwo poznańskie miało wejść w jej skład po śmierci tamtejszego biskupa Ungera. Pierwszym arcybiskupem gnieźnieńskim został brat świętego Wojciecha – Gaudenty zwany też Radzimem.

Śmierć Ottona w 1002 roku była momentem przełomowym również dla panowania Bolesława. Nowym królem Rzeszy został Henryk II, zdecydowany przeciwnik koncepcji cesarstwa uniwersalnego. Władca ów planował zintensyfikowanie ekspansji Rzeszy na Wschód, na ziemie zajmowane przez Słowian. Wobec takiego rozwoju wypadków Chrobry zajął należące do Niemiec Łużyce, Miśnię oraz Miłsko. Nigdy później

---

granice Polski nie sięgały tak daleko na Zachód. W 1003 roku Bolesław zajął też tron czeski, jednak już rok później w Pradze wybuchł bunt, popierany zresztą przez Henryka i Chrobry musiał ustąpić.

W tym samym czasie armia niemiecka wkroczyła do Łużyc i dotarła w szybkim tempie aż pod Poznań. Wobec ogromnej przewagi wojsk Henryka, Bolesław nie stanął do otwartej bitwy, ale stosował taktykę partyzanckiej walki podjazdowej. W 1005 roku zawarty został pokój, na mocy którego Miłsko i Łużyce wróciły do Rzeszy, w rękach Chrobrego zaś zostały Morawy. Niedługo po tym Pomorzanie wypowiedzieli posłuszeństwo Bolesławowi i dewastując biskupstwo kołobrzeskie powrócili do praktyk pogańskich, uniezależniając się na ponad 100 lat od państwa Polskiego.

Pokój zwarty z Niemcami okazał się bardzo nietrwały i przetrwał jedynie do 1007 roku. Kolejna wojna trwała 11 lat, zaś sytuacja na froncie zmieniała się jak w kalejdoskopie. Przełomowym wydarzeniem była obrona obleganej przez wojska cesarskie Niemczy w 1017 roku. Już rok później zawarty został pokój w Budziszynie, tym razem znacznie trwalszy niż poprzedni. Postanowienia tego traktatu głosiły, iż Miłsko i Łużyce zostają przyłączone do Polski, a Henryk zobowiązuje się wesprzeć militarnie planowaną przez Bolesława wyprawę na Kijów.

Wyprawa ruska wyruszyła pod pretekstem pomocy dla walczącego o tron kijowski w wojnie domowej Świętopełka. Chrobry szybko zajął Kijów i osadził Świętopełka na tronie, zaś w drodze powrotnej włączył do swojego patrymonium Grody Czerwieńskie. Wyprawa ta przyniosła piastowskiemu księciu bogate łupy wojenne oraz sławę zdobywcy Kijowa – jednego z najbogatszych w owym czasie miast.

W roku 1024 umarł Henryk II. Bolesław wykorzystał związane z niemieckim bezkrólewiem zamieszanie i nakazał powtórzenie swojej koronacji, tym razem jednak z uwzględnieniem sakry kościelnej. Wydarzenie to miało miejsce na Wielkanoc roku Pańskiego 1025 i jest dziś uznawana za pierwszą polską koronację. Państwo Piastów stało się królestwem i jego odrębność i niezależność nie mogła być odtąd kwestionowana. Koronacja z roku 1025 była też godnym zwieńczeniem trwającego 33 lata panowania Bolesława Chrobrego, który zmarł jesienią tego samego roku, pozostawiając swoim synom silne i liczące się na arenie europejskiej państwo Polskie.